

N:o 130.

Af Herr C. A. Larsson: Angående ändring i 18 kap. 1 § Jordbalken.

De så väl i 1734 års lag som i derefter utkomna författningar gifna stadganden angående *vatten* afse endast det vatten, som finnes *öfvan* jord, och alla bestämmelser derom äro gifna med hänsyn till vattnet såsom afsedt för fiske, drifvande af vattenverk eller såsom i vissa fall innebärande en fara för öfversvämning. Att med något skydd af lag ombägna det vatten, som finnes *under* jordytan, och som i många fall har ett stort, ofta oersättligt värde såsom dricksvatten, såsom helsovatten eller såsom material för tekniska fabrikat, har ej fallit lagstiftaren in, och detta helt naturligt, då det väl i vårt land näppeligen någonsin före år 1882 inträffat, att någon härutinnan förgripit sig på annans egendom. Detta skäl har emellertid numera upphört att gälla, sedan det nämnda år visat sig, att man ej skytt att medelst list fråntaga en allmännyttig anstalt det källvatten, af hvilket dess existens berodde.

Strax söder om Stockholms stad och skild från dess vattenledningsverks område endast af en smal jordremsa, ligger lägenheten Grundsborg, vida känd för det der befintliga källvatten, som länge ansetts för ett bland de bästa i Sverige. Vattnet i den af de derstädes liggande källorna, som befinner sig närmast intill vattenledningens område, hade i många år användts till bad i en vid Grundsborg anlagd kallvattenkuranstalt. Vid midsommartiden 1882 måste emellertid nämnda anstalt utaf temligen oväntade skäl nedläggas. Stockholms stads drätselnämnd förskaffade sig nemligen ett slags nyttjanderätt till den jordremsa, som skilde vattenledningens område från den till Grundsborg hörande marken, och på denna jordremsa gräfdes en brunn, betydligt djupare än den nyss omnämnda källan. Ur denna brunn pumpade vattenledningens starka pumpar med den påföljd, att kallvattenkuranstaltens källa totalt utsinade, hvilket naturligtvis vållade stora förluster och obehag både för egaren

och badgästerna. Någon process uppstod icke om denna sak, dels emedan staden ett år derefter inköpte egendomen — om hvilket köp redan vid tiden för denna händelse underhandlingar pågingo — dels emedan resultatet af en process, enligt flere juristers utsago, skulle hafva varit synnerligen osäkert till följe af den nuvarande lagstiftningens brist på tydlighet och fullständighet.

När emellertid förtroendemännen i rikets främsta kommun ansett med sin värdighet förenligt att under sken af lag och rätt tillägna sig annans egendom, skulle det ej förvåna, om metoden följdes af andra personer, hos hvilka rättskänslan öfverröstats af vinningsbegäret. På detta sätt skulle stora förluster kunna uppstå både för det allmänna och för de enskilda. Medicine doktor A. Levertin har uti sin nyligen utkomna handbok öfver de svenska brunns- och badorterna omnämnt här relaterade fall och yttrat sig om nödvändigheten af att genom några lagbestämmelser söka skydda våra kurorter samt uppmanat att dermed ej dröja så länge, tills Grundsborgs öde drabbar flere bland våra brunns- och badorter. Men ej allenast sådana anstalter, utan äfven industriella anläggningar hafva intresse häraf. I ofvan omförmälda fall var det hardt när, att en på samma egendom belägen mineralvattenfabrik fått nedläggas, emedan äfven den källa, som var afsedd för dess räkning, starkt hotades af vattenledningsverkets pumpande.

Dylika olägenheter och förluster torde emellertid för framtiden kunna förebyggas genom att i lagen införa några *bestämda* ord om skydd för vatten under jordytan. Ett sådant stadgande passar måhända lämpligast i Jordabalkens 18 kap. 1 §. Detta lagrum lyder för närvarande sålunda:

»Hvar som tager med våld, af den i handom hafver, jord, hus, skog, vatten eller vattenverk, eller med någorhanda åtgärd för honom onyttigt gör, och vill sig det egna; gälde åter skadan, och böte han och alle de, som med honom i samma gerning varit, fyratio daler hvardera.»

Enligt någras förmenande omfattar ordet vatten i denna paragraf äfven vatten under jordytan; men då denna åsigt är långt ifrån allmän, och då saken, såsom ofvan visats, för många är af stor vigt, yrkas vördsamt,

att Riksdagen behagade för sin del besluta en sådan förändring af Jordabalkens 18 kap. 1 §, att deri måtte gifvas bestämd föreskrift om skydd äfven för källvatten.

C. A. Larsson
från Östergötland.